

SOCIALMINISTERIET

Folketingets Socialudvalg

Departementet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Dato: 29. april 2005

Tlf. 3392 9300
Fax. 3393 2518
E-mail sm@sm.dk

Under henvisning til Folketingets Socialudvalgs brev af den 23. marts 2005 følger hermed - i 5 eksemplarer - socialministerens svar på spørgsmål nr. 60 - 67 ad L 38

JAP, LEH/ J.nr. 601-31

Spørgsmål nr. 60:

”Forsorgshjemmene er i dag landsdækkende, og brugergruppen kommer som bekendt ikke kun fra beliggenhedskommunen. Der er derfor relevante bekymringer om, hvorvidt kommunalreformens placering af bostederne i kommunalt ansvarsregi kan øge risikoen for, at den enkelte kommune vil skærme egne grænser, så brugergruppen mister mulighed for spontane eller planlagte skift mellem bostederne. Hvordan vil ministeren sikre at denne målgruppe ikke mister valgmuligheder pga. reformen?”

Svar:

Forsorgshjem og andre boformer for hjemløse vil - i overensstemmelse med hovedprincippet i kommunalreformen på det sociale område - overgå fra amtskommunerne til regional drift, jf. §§ 5 og 194 i forslaget til lov om social service (L 38).

En beliggenhedskommune kan vælge at overtage et forsorgshjem, og overtagelsen sker på det vilkår, at tilbuddet indgår i den årlige rammeaftale og at tilbuddet står til rådighed for øvrige kommuner i det omfang, det fastlægges i rammeaftalen, jf. lovforslagets § 186.

Forsorgshjemmene og de øvrige boformer for hjemløse vil også med kommunalreformen være landsdækkende. Der ændres ikke på selvøderprincippet, dvs. at den hjemløse kan henvende sig direkte til et forsorgshjem, eller lederens kompetence til at træffe beslutning om optagelse, jf. lovforslagets § 110. De gældende regler, herunder statsrefusionen opretholdes. Brugere vil således også efter reformen have de samme valgmuligheder som i dag mht. valg af boform.

En kommune vil således ikke kunne ”skærme” egne grænser.

Vælger en kommune at overtage et botilbud for hjemløse fra regionen har kommunen pligt til at opretholde boformens profil og ekspertise. Boformen

vil efter en sådan overtagelse fortsat være et landsdækkende tilbud, som ikke kan nedlægges ligesom pladsantal og indhold ikke kan ændres uden at det fremgår af rammeaftalen. Der henvises i den forbindelse til lovforslagets § 186 og svaret på spørgsmål nr. 22 ad L 38.

Det skal i denne forbindelse understreges, at det er en forudsætning for at få 50 % statsrefusion af en del af udgifterne, at lovgivningen er overholdt.

Spørgsmål nr. 61:

”Forsorgshjem og herberger ligger spredt over Danmarkskortet, og kun få beliggenhedskommuner har en særinteresse i at have et landsdækkende bosted til denne målgruppe med brugere fra andre kommuner beliggende i egen kommune. Ministeren bedes derfor oplyse baggrunden for at disse bosteder gøres til kommunale ansvarsområder?”

Svar:

Udgangspunktet i kommunalreformen er, at de nye regioner får et leverandøransvar med hensyn til de opgaver, som amtskommunerne varetager i dag. Forsorgshjem mv. skal således drives videre i regionalt regi. Kommunerne kan, men er ikke forpligtet til at overtage driften af et forsorgshjem, der er beliggende i kommunen.

Målgruppen for forsorgshjem m.v. er personer, der ikke har nogen bolig eller som ikke trives i den bolig, de har. Som forholdene er i dag, er kommunerne ikke involveret hverken i ansvaret eller i finansieringen for borgere, der har ophold på et forsorgshjem.

Et af hovedprincipperne i hele reformen er, at kommunerne på det sociale område får det fulde myndighedsansvar, forsyningsansvar og finansieringsansvar. Ved entydigt at placere ansvaret og pligten til at betale i kommunen skabes der mulighed for at få udvirket en mere sammenhængende og fleksibel løsning på en hjemløs borgers behov, herunder ikke mindst boligproblemet, som også i dag er et kommunalt ansvarsområde.

Med den gældende finansiering for forsorgshjemmene, hvor stat og amtskommuner finansierer med hver 50 pct. af udgiften, har kommunerne et mindre stærkt incitament til at sikre at borgerne støttes til at komme fra forsorgshjemmene og til eventuelle mere permanente boligsituationer eller andre hjælpeforanstaltninger. Dette kan bl.a. resultere i de såkaldte tilsandningsproblemer, hvor brugerne opholde sig uhensigtsmæssigt lang tid på forsorgshjem inden der formidles andre relevante tilbud.

Fordelen ved den kommunale medfinansiering er derfor, at forsorgshjemmene ikke sander til, idet kommunerne vil have et stærkt incitament til at finde

andre boformer, når dette er bedst egnet for borgeren og vil føre til mere permanente løsninger for den enkelte.

Spørgsmål 62:

”Mange brugere af forsorgshjem og herberger har en svag - eller ikke eksisterende - kontakt med egen betalingskommune, og jvf. lov om folkeregistrering er det f.eks. bostedets beliggenhedskommune, der efter 3 mdr. skal sikre aktivering m.v. Ministeren bedes derfor oplyse, hvordan kommunalreformen vil påvirke delingen i det kommunale ansvar over for denne målgruppe økonomisk (betalingskommune / opholdskommune), juridisk og praktisk?”

Svar:

I dag har kommunerne ikke noget økonomisk incitament til at gøre en indsats, som gør det muligt for disse borgere at blive udsluset fra hjemløsebotilbuddet og blive i stand til at klare tilværelsen selv.

Efter kommunalreformen skal kommunerne betale for deres egne borgeres ophold på forsorgshjem mv. med adgang til 50 % statsrefusion af en del af udgifterne.

Det vil være den tidligere eller oprindelige opholdskommune, der skal betale for opholdet, dvs. den kommune, der fx udbetaler kontanthjælp eller førtidspension.

Kan en tidligere opholdskommune ikke findes, vil udgiften til pladsen, som borgeren optager, i en periode blive indregnet i boformens takst, som om det var en tom plads, dvs. udgiften fordeles på alle de kommuner, der har borgere på boformen. Søger en person, hvor en tidligere opholdskommune ikke kan findes, om kontanthjælp eller pension, skal ansøgningen som i dag indgives til den aktuelle opholdskommune, dvs. forsorgshjemmets beliggenhedskommune, der herefter også bliver betalingskommune.

Det skal bemærkes, at det forudsættes, at det ikke er boformerne, der skal beregne og opkræve betaling for borgeres ophold. Denne opgave skal udføres af regionen, der har driftsansvaret eller evt. af en beliggenhedskommune, der har ønsket at overtage boformen.

Spørgsmål 63:

”Samarbejdet med mange betalingskommuner opleves problematisk af flere forsorgshjem og herberger til trods for, at opholdet i høj grad er betalt af andre. Hvordan vil ministeren sikre, at betalingskommunerne ikke nedprioritere denne målgruppe, når kommunerne får hele det økonomiske ansvar?”

Svar:

Spørgsmålet er forstået således, at det drejer sig om fremtiden, idet der jo i dag ikke er noget økonomisk mellemværende med kommuner om udgiften for opholdet.

Som nævnt i svaret på spørgsmål 62 ad L 38 forudsættes det, at den administrative opgave vedr. beregning og opkrævning af takster er en opgave som regionen har som driftsherre.

Boformerne skal som i dag tage sig af det forsorgsmæssige. Samtidig fastholdes – som anført i svaret på spørgsmål 60 ad L 38 - selvmøderprincippet og lederens ret til at træffe afgørelse om optagelse.

Med den gældende finansiering for forsorgshjemmene, hvor stat og amtskommuner finansierer med hver 50 pct. af udgiften, har kommunerne et mindre stærkt incitament til at sikre at borgerne støttes til at komme fra forsorgshjemmene og til eventuelle mere permanente boligsituationer eller andre hjælpeforanstaltninger. Dette kan bl.a. resultere i de såkaldte tilsandningsproblemer, hvor brugerne opholde sig uhensigtsmæssigt lang tid på forsorgshjem inden der formidles andre relevante tilbud.

Fordelen ved den kommunale medfinansiering er derfor, at forsorgshjemmene ikke sander til, idet kommunerne vil have et stærkt incitament til at finde andre boformer, når dette er bedst egnet for borgeren og vil føre til mere permanente løsninger for den enkelte.

Spørgsmål 64:

"I perioden fra ca. 1995 og frem til 2005 har staten investeret kraftigt i udbygningen af tilbuddene på § 94-området med det formål at opkvalificere boformernes tilbud således, at den faglige rummelighed i forhold til brugerne er blevet væsentligt forbedret. Der er sket en faglige specialisering på boformerne ved oprettelse af sygeafdelinger, alternative plejehjemspladser, skærmede kvindepladser, særlige foranstaltninger for unge m.v. Derudover er der i flere tilfælde med tilskud fra forsøgsordningen "Skæve boliger til skæve eksistenser" opført permanente boliger i tæt tilknytning til § 94 boformerne. Hvordan vil ministeren sikre, at denne positive udvikling kan fortsætte, og at der ikke sker en forringelse af mulighederne for fortsat udvikling og ikke sker en forringelse af kvaliteten i tilbuddene?"

Svar:

Det er korrekt, at der er sket et meget væsentligt kvalitativt løft af hele forsorgshjemsområdet de seneste år. Dette kvalitetsløft skal selvfølgelig fastholdes.

Som det fremgår af regeringsgrundlaget "Nye Mål" vil regeringen forsat prioritere indsatsen for de svageste grupper, herunder hjemløse, meget højt.

Regeringen stiler mod, at en væsentlig del af de årlige satspuljer på ca. 500 mio. kr. anvendes til disse grupper. Indsatsen vil bl.a. blive prioriteret på grundlag af den årlige rapport fra Rådet for Socialt Udsatte.

Spørgsmål 65:

”Ministeren bedes oversende udvalget en oversigt over statens driftsudgifter og tilskud over puljemidler m.v. til forsorgshjem og herberger for de sidste 5 år. Diverse puljemidler og udslusningstøtte bedes udspecificeret således, at det tydeligt fremgår, hvilke midler der kommer fra satspuljen, andre puljer, eller anden bevilling på Finansloven.”

Svar:

Med hensyn til bevillinger/puljer afsat via satspuljen, vil det være vanskeligt at udskille de eksakte midler, der er ydet til forsorgshjem og herberger. Indsatsen over for hjemløse skal ses i sammenhæng, da fx botilbud med bostøtte, skæve huse, støtte- og kontaktpersonordninger mv. er væsentlige led i at hjælpe hjemløse ud af deres situation. Herunder er udgifterne for årene 2000-2004 vist.

1. Oversigt over bevillinger/puljer direkte målrettet hjemløseområdet, der er afsat via satspuljen:

15.72.03 Møltrup optagelseshjem:

Ved satspuljeforliget for 2000 blev der afsat 1,0 mio. kr. i årene 2000-2003 til intensivering af efterværns- og efterforsorgsindsatsen for tidligere beboere på Møltrup Optagelseshjem.

Ved satspuljeforliget for 2001 blev tilskuddet på 1 mio. kr. til efterværn og efterforsorg for tidligere beboere på Møltrup Optagelseshjem permanentgjort fra og med 2004.

Ved satspuljeforliget for 2005 blev der i 2006 afsat 9 mio. kr. til renovering og udbygning af Møltrup Optagelseshjem.

15.75.09. Rammebeløb til de socialt mest udsatte grupper:

Puljen blev oprettet i 1999, og der blev specielt afsat midler til målrettet indsats på hjemløseområdet. Der er afsat 8,0 mio. kr. i år 2000 og 2001 og 13,0 mio. kr. i 2002. Kontoen blev pr. 1. januar 2003 sammenlagt med 15.75.26.10. Pulje til socialt udsatte grupper.

15.75.13. Handleplan for hjemløse

Ved satspuljeforliget for 2000 blev der afsat midler til gennemførelsen af handleplanen for hjemløse. Der blev afsat 52,2 mio. kr. årligt i perioden 2000-2003 inkl. Midlerne er anvendt til bl.a. bostøtte, akuttilbud, tilbud af

social- og sundhedsmæssig karakter, alternative plejehjem og initiativer i forsorgshjem.

15.51.11. Støtte til nye boligtyper til særligt udsatte grupper (Skæve huse)

I 1999 blev der iværksat en forsøgsordning med etablering af nye og anderledes boliger til særligt udsatte grupper. Der blev afsat 10 mio. kr. årligt i 2000 og 2001. Ordningen blev forlænget ved satspuljeforliget for 2001, hvor der blev afsat 10 mio. kr. yderligere i 2001 samt 10 mio. kr. i 2002 og 2003. Ordningen blev forlænget ved satspuljeforliget for 2004, idet der blev afsat 8,0 mio. kr. i hvert af årene 2004-2007 inkl. Ved finanslovaftalen for 2005 blev kontoen forhøjet med 8,0 mio. kr. årligt i perioden 2005-2008 inkl. med særligt henblik på at etablere fleksible og handicapvenlige boliger, boliger for par og forbedre muligheden for samvær med deres børn.

2. Oversigt over bevillinger/puljer målrettet indsats over for socialt udsatte grupper, herunder hjemløse, der er afsat via satspuljen:

15.75.26.10. Pulje til socialt udsatte grupper

Puljen blev oprettet i forbindelse med satspuljeforliget for 2002. Der blev afsat 74,4 mio. kr. i 2002, 111,3 mio. kr. i 2003, 157,6 mio. kr. i 2004 og 163,6 mio. kr. i 2005. Kontoen blev forhøjet i forbindelse med satspuljeforliget for 2003, idet der blev afsat 39,3 mio. kr. i 2003, 35,2 mio. kr. i hvert af årene 2004 og 2005 og 51,8 mio. kr. i 2006.

Midlerne skal benyttes til styrket indsats over for socialt udsatte grupper, dvs. de vanskeligst stillede hjemløse, stof- og alkoholmisbrugere, sindslidende, prostituerede m.fl.

Midlerne er primært anvendt til etablering af botilbud med bostøtte, alternative plejehjem, væresteder, støtte- og kontaktpersonordninger o.l., dvs. aktiviteter der i vidt omfang er målrettet hjemløse.

Ved aftalen om satspuljen for 2004 blev der afsat 2 mio. kr. årligt fra 2004-2007 til tilskud til bostøtte som led i forlængelsen af forsøgsordningen med skæve huse til skæve eksistenser.

3. Finanslovsbevillinger

15.72.01. Generelle udgifter vedrørende forsorgshjem mv.

Efter servicelovens § 131, stk. 2, ydes der statsrefusion på 50 % af amternes nettoudgifter til boformer efter lovens § 94, dvs. herberger, forsorgshjem, krisecentre mv.

Af statsregnskaberne de respektive år fremgår udgifter på 258,5 mio. kr. i 2000, 274,5 mio. kr. i 2001, 289,3 mio. kr. i 2002, 295,4 mio. kr. i 2003 og 309,3 mio. kr. i 2004.

15.72.03: Møltrup optagelseshjem

På de årlige finanslove er der afsat midler til drift af Møltrup optagelseshjem. I 2000 og 2001 er der afsat 4,7 mio. kr. og i 2002-2004 er der afsat 4,8 mio. kr.

15.72.06. Tilskud til Københavns Kommune vedrørende hjemløseområdet

Københavns Kommunes tilskud vedrørende hjemløseområdet har udgjort 20 mio. kr. årligt i 2000 og 2001 samt 10 mio. kr. årligt i 2002 og 2003.

Spørgsmål nr. 66:

”Vil ministeren være indstillet på at ændre lovforslaget, så der bliver åbnet for en mere glidende decentralisering, så forsorgshjem og herberger først senere gøres til et rent kommunalt anliggende, jf. den betænkelig ved en total overdragelse på en dato pga. en reform som flere har udtrykt?”

Svar:

Udgangspunktet for så vidt angår forsorgshjem, herberger mv. er, at regionerne overtager driftsansvaret for de tilbud, amterne driver i dag, mens kommunerne får myndighedsansvaret, finansieringsansvaret mv. Kommunerne kan, men er ikke forpligtet til at overtage de amtslige tilbud.

I dag er ansvaret for forsorgshjem, herberger mv. entydigt placeret i amtskommunerne. Det betyder, at kommunerne i dag kan henvise borgere, der ikke har nogen bolig og ofte også har psykiske problemer og misbrugsproblemer, til disse boformer og helt undslå sig ansvaret, herunder det finansielle ansvar for borgerne.

Med det nuværende finansieringssystem har kommunerne således ikke noget incitament til at stille tilbud til rådighed for personer, der opholder sig i et forsorgshjem, herberg mv. Dette ændres der væsentligt på med kommunalreformen, hvor kommunerne skal betale for deres borgeres ophold.

Fordelen ved den kommunale medfinansiering er, at kommunerne vil have et stærkt incitament til at finde andre boformer, når dette er bedst egnet for borgeren og vil føre til mere permanente løsninger for den enkelte. Dermed undgås også at mange forsorgshjem sander til fordi kommunen mangler et incitament til at sørge for andre hjælpeforanstaltninger til borgeren.

På denne baggrund er der ikke grundlag for at stille ændringsforslag på dette område.

Spørgsmål 67:

”Ministeren bedes oplyse om den ny tekst i lovforslagets § 141 giver brugerne samme retskrav som nuværende § 111, hvor borgere, der får hjælp efter **Se** viceloven, har ret til en handleplan, hvis de selv ønsker det?

I forslag til ny § 141 hedder det i stk. 1 "... skal kommunalbestyrelsen som led i indsatsen skønne ..." og senere "... tages hensyn til borgerens ønske om en handlingsplan samt karakteren og omfanget af indsatsen." I stk. 4 står der: "Handlingsplanen bør udarbejdes ud fra borgerens forudsætninger og så vidt muligt i samarbejde med denne." Kan ministeren derfor bekræfte, at denne nye tekst medfører samme retskrav om at blive personligt inddraget som nuværende lovgivning, og i bekræftende fald, hvorfor så nu en tekst der fortrinsvis beskriver kommunen som aleneaktør?"

Svar:

Jeg kan bekræfte, at den nye formulering i bestemmelsen ikke indeholder en materiel ændring. Der er således udelukkende tale om redaktionelle ændringer.

Eva Kjer Hansen

/Aksel Meyer